

Приморске новине

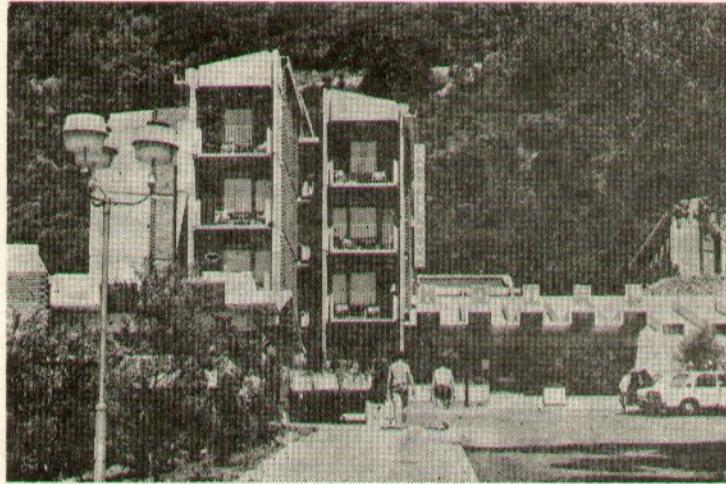
ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАСТОДНЕВНО

ГОДИНА XIV

БРОЈ 269. □ 25. ФЕБРУАР 1985.

ЦИЈЕНА 10 ДИНАРА

Хотел „Кастел-Ластва”

АКЦИЈА „БИРАМО НАЈБОЉЕ”**ПЕТРОВАЦ - најуређеније****мјесто**

У одмаралишту „4. јул” у Петровцу уручене су златне плакете организацијама и појединцима у знак признања за резултате у туристичком пословању. Акцију су органи зовали Туристички савез и СИЗ за информативно-пропагандну дјелатност Црне Горе, у склопу акције „Бирамо најбоље”.

У овој традиционалној туристичкој акцији додијељено је седамнаест високих признања. Добитницима их је уручио предсједник Туристичког савеза Црне Горе, а у име награђених захвалио се Иво Калоштровић, предсједник Савјета Мјесне заједнице Петровац, који је проглашен за најуређеније туристичко мјесто.

Захваљујући се на признанju које је љетовалишту вјечно зелених маслињака и агрума додијељено, Иво Калоштровић је, између остalog, рекао да је то обавеза више да се овогодишња сезона још спремније дочека. Тога су свјесни радни људи и грађани и све ће од себе дати да постигну још боље резултате. Но, рекао је он, ако се сви привредни и друштвено-политички субјекти не буду свесрдно ангажовани у извршавању те обавезе, жељени резултат ће изостати.

Остали добитници награда су: Туристичко друштво у Башићима, Камп „Јаз” код Будве, ресторан „Маркетцентар” у Колашину, Аутомото друштво у Бару, Туристичко друштво „Беновићи” за најуређенију плажу

и појединци: Горан Ђукановић, конobar хотела „Црна Гора” у Титограду, Смајо Мустафагић, конobar ресторана „Турист” у Бару, Гаврило Ракочевић, кувар хотела „Вјеласица” у Колашину, Даница Мумин, куварица хотела „Оногашт” у Титограду, Мила Лижешевић, домаћица „Хотели Бечићка плажа” у Бечићима (признање је додијељено посмртно), Никола Војводић, рецепционар „Златне обале” у Сутомору, Борка Ашанић, рецепционар хотела „Оногашт” у Никшићу, Слободан Дакић, баштован Златне обале у Чању, Василије Милачић, управник ресторана „Рибница” у Титограду, и Предраг-Пеђа Пајовић, саобраћајни милиционар из Титограда.

Д. Н.

Стари град: у овој и наредним годинама наше највеће и најважније градилиште

УЗ СМРТ НАРОДНОГ ХЕРОЈА ФИЛИПА БАЈКОВИЋА

СПОМЕНИК ПОЖРТВОВАЊА И ПРИЈАТЕЉСТВА

Народни херој и члан Савјета федерације Филип Бајковић умро је 15. фебруара у Београду а сахрањен два дана касније у селу Грађани код Цетиња уз присуство великог броја грађана цетињске општине и других мјеста Црне Горе.

Рођен је 20. маја 1910. године у Каиру, где му је отац службовао. Ускоро је с породицом дошао у Црну Гору, где је у Грађанима, за вицјај свога оца, завршио основну школу. Затим се уписао у гимназију коју је за вршио на Цетињу. Доласком у Београд, где се 1930. године не уписао на Правни факултет, пришао је напредној стручној школи омладине и укључио се у револуционарну покрет, те је 1932. године примљен у Комунистичку партију Југославије.

Фашистички напад на Југославију 1941. године затекао га је у Београду, а капија тулација југословенске војске у Црној Гори. Као члан Мјесног комитета КП у Бару учествовао је у припремама за устанак, као и у самом устанку у барском срезу. У тој народнослободилачкој борби Филип Бајковић је обављао више значајних задатака, а након ослобођења био је предсједник Извршног вijeћа и предсједник Скупштине Црне Горе, савезни секретар за индустрију, члан Савезног извршног вijeћа и потпредсједник Савезне скупштине.

Филип Бајковић је заслужни и благодарни син Црне Горе, истакнути револуционар Титова кова, прекаљени и постојани борац — рекао је ових дана његов саборац народни херој Јово Капић. — Још једном ћемо се окупити — наставио је он — да призовемо у сјећање нашу прошлост, бурну и крваву, она времена неисказаних мука, спаљење и у крви облијене наше земље, безбрјних жрвата палих на бојним пољима народнослободилач-

Филип Бајковић

ког рата и мученика уморених на стратиштима широм наше земље. Али, то је у исто вријеме сјећање на једно херојско доба и велике људе који су својим прегнућем освртили слободу ратним хероизмом и високим људским достојanstvom.

Прави разлог за овако свечани тренутак биће овога пута љубави и поштовање према једном човјеку и његовом борбеном дјелу, као и времену које нас позива да у себи вјерујемо, да се себи за кунемо, да се напојимо на чистом извору оних идеала који су нас носили, извору племенитих идеја и остварења, на које морамо бити увијек поносни и које никада не смијемо замутити. Са таквим осjećajima једино се можемо достојно и истински опростити од човјека и јунака, ствараоца и претворајућег и пријатеља, какав је био народни херој Филип Бајковић.

Филип Бајковић потиче из племена Љуботиња, чији су племенити људи својом улогом у историји створили бојату ризницу слободарства

и витештва, уздижући своју вриједност у врхунце ратне славе и људске величине. Он је савремени изданак ове ваљане и заслужне заједнице људи и јунака, овог краја чија је свака стопа земље драгоценост наше историје...

КОМЕМОРАЦИЈА У БУДВИ

Поводом смрти народног хероја и члана Савјета фејдерације, нашег дугогодишњег суграђана Филипа Бајковића, у Будви је 17. фебруара, на дан његове сахране, одржана комеморативна сједница Скупштине општине и друштвено-политичких организација, на којој је о лицу овог нашег истакнутог револуционара говорио предсједник Општинског комитета Савеза комуниста Иво Калоштровић.

Ту је Филип стицао своје особине и развијао своју лиčност. Ту је израстао још од ране младости да послужи примјер упркос тешкотама живота, прогонима и хашћењима у предратној Југославији. Самопријегорним радом и мудрошћу свога ума стигао је и стекао ону истинску вриједност човјека који плијени и осваја, који се цијени и поштује, која се воли и којој се благодари.

Тешка времена народноослободилачке борбе и револуције тражила су људе попут Филипа Бајковића. Управо снага нашег покрета, морал и појртвовање тражили су истрајне и свјене, храбре и упорне људе, организаторе и борце, проповједнике револуције да поведу народне масе у историјском процесу ослобођења, кроз ратно беспуће, тешким и трновитим путем кроз смрт и згаришта и да побједоносно заврше плејмениту мисију ослобођења земље и успоставе нове односе на новим историјским темељима... Такви људи као херој Бајковић дали су свој печат не само овом витешком, већ и оном племенитом елементу једног истиријског покрета. Ако су ратови и револуције имали своју душу, своју стваралачку, прогресивну, племениту компоненту, онда су то могли постићи чешћем, примјером и животним дјелом оваквих људи као што је био Филип Бајковић...

Недостајаће нам један човјек који је за живота био споменик моралу, поштењу, самопожртвовању и пријатељству. Недостајаће нам доброћудност његовог лика и добра воља изражена његовим осмијехом и правим ријечима, али када је већ морао да оде онда он мора бити спречан и поносан на своје велико животно дјело којим је себе високо уздигао, а свој народ истински задужио.

ПРОГРАМ РАДА

Програмом рада Скупштина општине предвиђено је да се у току ове године донесе 37 значајних одлука и размита 40 извјештаја и анализа.

Поред назива акта, кратке садржине и обраћивача, Програм садржи и рок када ће се који материјал разматрати. Обраћивачи и предлагачи су обавезни да у року од 20 дана у складе своје програме рада с Програмом рада Скупштине општине.

Послије разматрања у делегатској бази, Скупштина општине разматрала је и усвојила извјештаје о раду за 1984. годину, и то Општинског јавног правобраниоца, општинског друштвеног првовраниоца самоуправљања, Општинског органа за прекраје и Општинског штаба територијалне одбране.

ИЗРАДА ДЕТАЉНИХ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛНОВА СЕРВИСНЕ ЗОНЕ ПОД ДУБОВИЦОМ И СТАМБЕНОГ НАСЕЉА ПОДГОЛУБОВИНОМ

Скупштина општине одлучила је да се на простору од један и по хектар приступи изради Детаљног урбанистичког плана Сервисне зоне под Дубо-

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

НАЦРТ ГЕНЕРАЛНОГ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА ДАТ НА ЈАВНУ ДИСКУСИЈУ

вицом. Одлучено је да се на површини од три хектара приступи изради Детаљног плана стамбеног насеља под Голубовином.

Рокови за израду ових планова су три мјесеца.

УСВОЈЕН ДЕТАЉНИ УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН БУЉАРИЦЕ

Почетком 1981. године Скупштина општине одлучила је да се приступи ревизији Детаљног урбанистичког плана Буљарице, а тај задатак повјерен је „Београдпројекту“. На кон отклањања недоумица које су се јавиле у току његове изrade Комисија за стручну оцјену, Друштвени савјет и Извршни одбор преложили су Скупштини општине да усвоји план.

Детаљни урбанистички план представља основни и обавезни правни

акт за израду инвестиционо-техничке документације за изградњу и реконструкцију свих објеката на подручју Буљарице и захвата простор сјеверозападног дијела Буљаричког поља у површини од око 56 хектара.

ОСНОВАН ОПШТИНСКИ СУД ЗА ПРЕКРШАЈЕ

Скупштина општине до нијела је Одлуку о оснивању ОПШТИНСКОГ СУДА ЗА ПРЕКРШАЈЕ у Будви. У току је поступак за избор предсједнице Суда је једног судије.

НАЦРТ ГЕНЕРАЛНОГ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА НА ЈАВНУ ДИСКУСИЈУ

Скупштина општине одлучила је још крајем 1981. да се приступи ревизији Генералног урбанистичког плана која је дала мишљење да се његов нацрт може прослиједити Скупштини ради разматрања и стављања на јавну дискусију.

Нацрт плана разматрали су Друштвени савјет за урбанизам и Извршни одбор, а расправа је вођена на нивоу представника субјеката планирања, обраћивача плана и чланова Комисије.

тичког плана приобалног појаса па је, сходно томе, решено да се оснује Међупшински центар за општине Будва и Цетиње. Послови на изради ревизије повјерени су Институту за урбанизам и архитектуру Србије. Извршни одбор Скупштине општине образовао је комисију за стручну оцјену Генералног урбанистичког плана која је дала мишљење да се његов нацрт може прослиједити Скупштини ради разматрања и стављања на јавну дискусију.

Нацрт плана разматрали су Друштвени савјет за урбанизам и Извршни одбор, а расправа је вођена на нивоу представника субјеката планирања, обраћивача плана и чланова Комисије.

Скупштина општине ставила је нацрт плана на јавну дискусију, која ће трајати од 11. фебруара до 16. марта, у ком времену ће, ради вођења јавне расправе, нацрт бити изложен у просторијама Скупштине општине, мјесних заједница Бечића, Светог Стефана и Петроваца, и то сваког радноа да на 7 до 14 часова.

Примједбе, прилози и сугестије достављају се Општинском одјељењу за урбанизам или се уписују у књигама примједаба на мјесту увида.

Од 28. фебруара до 10. марта обезбиједи се присуство обраћивача плана на мјестима јавног увида ради давања стручног објашњења, а од 11. до 16. марта у самоуправним организацијама и заједницама одржаће се зборови радних људи и грађана ради разматрања давања примједби, предлога и сугестија на нацрт генералног урбанистичког плана.

Пеко Лијешевић

БОРБА ЗА СЛОБОДУ И РЕВОЛУЦИОНАРНИ ПОКРЕТ

НАЈЗНАЧАЈНИЈЕ МЈЕСТО у низу вјековних битака, буна и устанака, свакако, заузима устанак из 1869. године, познат као Бокељски, често називан и Кри вошијски устанак. На аустријски Закон о општој војној обавези, децембра 1863., коме је ускоро следило по писању свих младића за аустријску војску, Брајићи, Маини и Побори, заједно са Грбљанима и Кривошијанима, одговорили су неприхватљивим и одлучним отпором.

На састанку у манастиру Подластији прваци Брајићи, Маини и Побори, као и Грбља, доносе одлуку о устанку и усвајају план акције: Грбљани нападају Горажду, Брајићи — Космач, Маини — Будви и Побори — Стана виће. Почев од 21. октобра 1869. године борбе су вођене пожртвовано, али са жејданским успјехом. Побори су постигли највећи успјех. Они су, уз примјену борбеног лукавства смјелим препадом и без сопствених жртава, упали у тврђаву Стана виће, једну од најјачих граничних

постаја, ликвидирали аустријску посаду и запlijенили шест топова и друго наоружање. Заробљено је 47 аустријских војника и официра.

Брајићи су извршили напад на јако и добро брањено утврђење Космач и држали га у опсади. У исто вријеме, почeo је организован напад на Будву. Топови, заробљени у Стана вићима, пребачени су на Спас, одакле је отворена ватра на град и луку у којој је потопљен један брод.

Аустријанци су брзо добили велика појачања и предузели нападање ка Поборима и преко Маина. Позлачећи се, Побори су минирали Стана вићиће. Аустријанци су уништивали имовину устанка, палили и рушили куће и цркве. Тешко су страдали и манастири Стана вићићи и Под маине... Једну јаку аустријску колону дочекали су и жејданским снагама потукли Брајићи и Побори на Јанковом ждријелу, заносећи јој велике губитке. Од једне аустријске чете, која је бројала 170 војника, у Будви су се

вратила свега двадесет двојица. Послије великог успјеха и одлучујуће побједе Кривошијана у бици код Дворничког ждријела, Аустрија је, прихватајући услова устаника, признала пораз.

Људи овог краја ће послије 13. године, у другом бокељском устанку 1882. године, опет смјело поћи у оружану борбу против Аустрије приликом њеног поновног покушаја да Бокеље и људе овог краја мобилише у своју војску. У оружаној побуни учествују Брајићи, Маини, Паштровићи и Побори. Аустрија је, међутим, тога пута успјела да војном снагом брже угуши устанак, којом приликом су опет највише страдали Побори. Села су опљачкане и спаљене. Један број устаника из Побора мораје, заједно са својим породицама, да пребегне у Црну Гору.

Тридесет година касније, у ратовима 1912-13. и, нарочито, 1914-18. године, дођиће до јединственог и снажног патриотског расположења људи и великог борбеног ангажовања у сваком дјелу наше данашње општине, у сваком селу, такорећи у сваком дому. То су биле године и до гађаји који су постали значајнији и слободарске и борбене баштине и традиције овог краја.

БАЛКАНСКИ И ПРВИ СВЈЕТСКИ РАТ

Балкански и први свјетски рат у овом крају доживљени су као своји ратови, с распо-

ложењем и спремношћу да се у њима учествује. Прве побједе и успјеси црногорске и српске војске дочекани су с одушевљењем. Мада војни обveznici друге државе, Аустро-Угарске, као добровољци усакчују преко границе у црногорску војску и боре се у њеним редовима већ у првом балканском рату. Међу 500 бораца — добровољаца Првог самосталног Добровољачког батаљона, који је дејствовао у борбама за Скадар у сastavu Приморског одреда — било је и 123 храбрих синова нашег краја, највише из Паштровића. Многи од њих су, на интервјују аустријске владе, морали напустити црногорску војску, добивши том приликом од црногорске владе и команде заслужено признање и захвалност за храброст испољену у борбама за Скадар. Стизаше синови овог краја у другом балканском рату, 1913. године, и до Овчег поља и јуначки учествовали у жестоким борбама против Бугара на Брегалници.

Али, заједно са српском војском, преко Албаније, да би се, послије албанских Голготе и Крфа, нашли и борили на Солунском фронту. Тамо ће доћи из Америке и других прекоморских земаља још не колико десетина добровољаца. Укупно се на Солунском фронту нашло и борило око 300 наших добровољаца (са мо из Паштровића 145). Више од половине били су добровољци који су дошли из Америке. Близу 50 наших људи борило се у сastавu додадашњих савезничких војски, углјавном на западном фронту.

Посебан је примјер Брајићке чете у првом свјетском рату.

Из једног од најмањих црногорских племена, с непуних 150 домаћина, у четири вођа ће доћи из Паштровића. Чета је било 117 бораца — добровољаца, од тога је њих 51 дошао из Америке. Чета је скоро комплетна, са 95 бораца, одступила преко Албаније на Крф. Међу њима су били и три 15-годишњака.

За vrijeme ponovne okupacije ovog kraja, od kraja januara 1916. do početka novembra 1918. godine, austrijske vlasti zavode strog policijskih režima i vrši represiju nad narodom. Načinje je dan od naftnjih perioda austrijske okupacije. Desetine i desetine zarobljenih borača — dobrevolača osuđeno je na tešku robiju. Strojeljazno je osam rodova iz Pashtrovića. Ali, hapšenja i muke u robijajnicama, strijeljanja, gladi i surrove represije nisu mogli da slome duh otpora i vjeru u propast omarzne crno-žute monarhije, u sigurno i skoro oslobođenje. Život je dalio na desetine ljudi, na bojištima od Grbla do Lovćena, Vardara i Lepina, na strelištima i u robijajnicama.

Будва и овој крај ослобођени су у првој половини новembra 1918. godine.

У наредном броју: „Покрет између два рата“.

**Приморске
новине**

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакцијски колегијум. Глазни и одговорни уредник: Владимира Станишић. Издавач: Културни центар Будва. Адреса: телефон: 41-194 — Број жиро-рачуна 20710-303-1809 код СДК Будва — Штампа: РО за графичке производе и услуге „Андреја Палташћи“ — Котор — Претплата: годишња 350 динар, за иностранство 10 долара. — Рукописи се не враћају

РАЗГОВОРИ У МОНТЕНЕГРОТУРИСТУ

СВЕ МОГУЋНОСТИ НИСУ ИСКОРИШЋЕНЕ

У договору с Извршним вијећем и Привредном комором Црне Горе, „Монтенегротурист“ је 8. фебруара организовао састанак привредно-политичког актива ове радње организације. Присуствовали су представници осталих туристичких организација у Републици — „Боке“ из Херцег-Новог, никшићког „Оношта“, „Индустријампорта“ из Титограда, затим органа, организација, заједница и институција заинтересованих за најављивања питања развоја туристичке привреде Црне Горе, самоуправних друштвено-економских односа.

У раду овог скупа којим је руководио мр Миодраг Мировић учествовали су, између осталих Омер Курпејовић, члан Предсједништва Црне Горе, и Вуко Вукадиновић, потпредсједник Извршног вијећа Скупштине Црне Горе.

ДОБРА МАТЕРИЈАЛНА БАЗА

Уводно излагање на тему „Проблеми рада ХТО „Монтенегротурист“ поднио је генерални директор ове организације др Ратко Вукчевић. Попут је истакао све велики значај туризма у развоју наше земље, и изненадио краћу „биографију“ колективна на чијем је челу, др Вукчевић је истакао да „Монтенегротурист“ данас располаже са основним средствима у вриједности од 20 милијарди динара, 15.186 кревета у хотелима претежно „Б“ категорије, 10 кампова са 12.000 камп јединица, закупљује 20.000 кревета у домаћој радиности, има 8000 квадратних метара продајног и 10.000 квадратних метара магацинског и складишног простора, 40 модерних аутобуса, 20 минибуса. У периоду послије земљотреса у санационе радове уложено је 14 милијарди динара. Све ово показује да је основна материјална база „Монтенегротуриста“ веома добра, а по-

себи је повољна структура смештајних капацитета. Говорећи о резултатима посloвања и о томе какво је ко ришћење капацитета, Вукчевић је истакао да има разлога за задовољство, или ни у којем случају превелико, јер су могућности још увијек недовољно искоришћене. Прошле године у објектима ове радне организације остварено је преко 3.300.000 ноћења у свим облицима смештаја: у хотелима 1.833.959, 532.000 у камповима и 948.000 у собама домаће радиности. Ови показатељи говоре да је порастао број ноћења у односу на претпрошлу и раније године. Посебно се повећао број ноћења страних туриста, док је наших било мање. Иначе, у хотелима „Монтенегротуриста“ гости у просеку бораве 121 дан. Домаћи гости се у просјеку у приватним кућама задржавају 55, а у камповима 45 дана.

ПОВЕЋАТИ КОРИШЋЕЊЕ КАПАЦИТЕТА

Ако би се у најкрајим цртама сумирало оно о чему је говорио Ратко Вукчевић, онда предстоје акције на томе да се повећа коришћење капацитета, посебно хотелских (на бар 140 дана годишње) — да се продужи туристичка се зона. У концепту развоја треба форсирати изградњу капацитета који треба да допринесу комплетирању туристичке понуде и добијање елемента за повећање туристичке потражње, што ће повољно резултирати у свим економским параметрима. Потребно је даље повезивање са сектором домаће радиности и стварање услова за њихово што боље коришћење. Посебна брига ће бити посвећена девизном приливу, као веома значајном фактору стабилности привређивања на ужем и ширем плану, и настојаће се да се елимишише његово одливавање мимо друштвеног сектора. На крају наредног средњорочног плана „Монтенегротурист“ би требао да има девизни прилив од 60 ми-

лиона долара. Потребна је да се леко већа ангажованост на успостављању боље сарадње с дјелатностима које на ширем плану чине туристички производ (саобраћај, трговина, комунална инфраструктура, културно-историјско наслеђе). Нешто је на томе већ чињено, али главни послови тек предстоје. Ствараће се услови за бржи развој до сада углавном запостављених видова туризма као што су: ловачки, научни, конгресни, за улагање страног капитала под повољним условима.

Ратко Вукчевић је на крају нагласио да предстоји повећавање броја запослених и да ће „Монтенегротурист“, у сарадњи с друштвено-политичким структурима општине и Републике, посебно ради на проучавању и доношењу регионалних и детаљних просторних планова са циљем да се изврши таква класификација терена која највише одговара будућој, иначе добро проученој концепцији развоја.

На Бечићкој плажи у септембру прошле године

ДОСТА ПРИМЈЕДБИ НА РАЧУН ПЛАНА РАЗВОЈА

Представник „Монтенегротуриста“ Марко Мучалица говорио је о изгледима за овогодишњу сезону. Мада још предстоје главне туристичке берзе у земљама западне Европе, по његовим ријечима, посјета странаца ће надмножити прошлогодишњу.

О снабдевању објекта у великим систему „Монтенегротуриста“ које се из године у годину побољшава упркос великом тешкоћама и несташици поједињих артикула говорио је директор „Монтенегротуриста“ Властимир Новосић, док је подужи рефрат о развојном плану ове по капацитетима највеће организације у туризму наше земље, говорио директор Сектора за развој „Монтенегротуриста“ Веселин Јовановић. Милинко Шљиванчанин, директор Интерне банке „Монтенегротуриста“ говорио је о финансијској ситуацији у раздобљу организацији и могућностима да она буде што боља, о перспективи.

У дискусији је учествовао и Вуко Вукадиновић. Он је изненадио дosta примједби на разочарујући план развоја „Монтенегротуриста“, истичући да у самоуправном организовању овог туристичког гиганта није потребљено нешто битније мијењати, већ да је само потребно више рада, више свјежих идеја које треба спровести у пракси, боља организација послана.

У дискусијама на овом скупу се чуло да има дosta случајева да они који носе амблем „Монтенегротурист“ подлежу општинском локализму. Односно — како се не ко сликовито изразио — од

општинске међе не виде Ловћен или Дурмитор, број за је зера широм Републике, дугу обалу од Игала до Бојане, че трије национална парка, хиљаде културно-историјских споменика, велике вриједности и друго. Општински локализам, у основи примитиван, никако не би смио да подрије један овакав систем, чија је перспектива да у блиској будућности устроји девизни прилив. Када је о девизама ријеч чуло се и то да се више од 70 одсто прилива оствари у маркама, а укупни девизни прилив се исказује у америчкој валути. Тако је због енормног раста долара, каса „Монтенегротуриста“ лане остало „лакша“ за преко три милиона долара. Такође, крајња методологија приказивања укупног девиз-

ног прилива од туризма у наше земљи скратила је девизни биланс „Монтенегротуриста“ за око седам милиона долара. С обзиром на то, на овом скупу је веома позитивно оцјењена студија Института за истраживање туризма из Загреба, према којој излази да се девизним приливом од ове гране у нашој земљи не обухвати ни сваки други долар који странци остваре широм Југославије. Прије „Монтенегротуриста“ то, свакако, потврђује, јер они који се баве темом пословима су истакли да је кроз ову радију организацију лане циркулације капитал од око 30 милиона долара, а тек је 20 милиона урачунато у девизни прилив.

С. Г.

НОВА ТУРИСТИЧКА ПОСЛОВНИЦА

У строгом центру Будве у току је адаптација зграде старе поште намењене за пословницу „Монтенегротуриста“. За грађевинске радове и њено опремање (корисне површине три стотине метара квадратних) утрошиће се двадесет милиона динара. Предвиђени радови завршиће се до средине марта, када су зајављени први организовани доласци туриста из Енглеске, СР Њемачке и других подручја Западне Европе.

Адаптацијом зграде створиће се услови за прихватљиви и ефикасни пословнице, које ће се отварајући укупној туристичкој понуди Будве, а тиме и у заједништву „Монтенегротуриста“.

Д. Н.

ПРИПРЕМЕ ЗА ПОЧЕТАК СЕЗОНЕ

У СВЕТОМ СТЕФАНУ СЕ СПРЕМАЈУ ОБЈЕКТИ

У нашем најпознатијем љетовалишту само је при видно мирно. Док море „бије о брегове”, у Светом Стефану не мирују. Интензивно се спремају да што бље дочекају госте који ће овде стићи већ крајем идућег мјесеца.

По ријечима Драгана Миковића, директора ООУР „Хотели Свети Стеван”, има послла на припремању и „умивању” свих објеката — од највише и најчешће помињаниог града-хотела до „Маестрала”. Поправљено је пристаниште, санирани су бедеми на „свецу”, мређе ће љетос бити чистије, јер, се отпадне воде путем колектора воде даље „у морске дубине”. Има послла унутар „Маестрала” и „Милочера”, око је динстивних цвијећњака и травњака и других „ситница”.

Но, не припремају овдје само објекте за нову сезону, него и људе. Добар број сасобља опхадају курсеве страних језика — немачког и енглеског чије је познавање најушна потреба свих конобара и другог угоститељског особља.

Овдје вјерију да ће свим спремно дочекати

Град-хотел „Свети Стеван”

прве госте. Њих ће примити „Маестрал” који своје капаците отвара крајем марта. „Милочер” и „Свети Стеван” ће почети са радом крајем априла.

Ове сезоне у ООУР „Хотели Свети Стеван”, иначе годинама једној од најбољих у великој породици „Монтенегротуриста”, много очекују. Кажу

да ће прошлогодишња сезона која се памти по великом броју ноћења и роју потрошњи странаца, бити надмашена. Наиме, извјештаји туристичких агенција кажу да је ове зиме интересовање за одмор у објектима Светог Стевана, Милочера и Пржана велико.

С. Г.

ПУНА МОБИЛНОСТ У БЕЧИЋИМА

У комплексу ООУР „Хотели Бечићка плажа” свих дана, упркос прохладном времену, влада пуна мобилност. Безмalo свих 350 запослених својски су засукали рукаве да прве госте, који долазе 20. марта, а тиме и предстојећу туристичку сезону, дочекају спремно. Многе послове урадиће сами као што су фарбање дрвенарије и лимарије, уређење зелених површина и цвијећњака и тако уштећети знатна средстава. Тако су кувари, шефови ресторана бармени, конобари и друго особље моментано „унапређени” у молере и фарбаре столаре и стаклоресце, а када посао захтијева, многи се прихвате лопате и крампе или зидарске мистрије.

— Програм „умивања” хотела и других објеката прихваћен је од стране самоуправних органа и друштвено - политичких организација, па то обећа да сезону дочекамо спремнији него до сада, а

Први гости долазе 20. марта.

самим тим треба очекивати и боље резултате каже директор овог узорног колективе Трипко Матовић.

Програмом је предвиђено да се уради више по слова. Најкрупнији су генерално преуређење са бај хотелима „Монтенегро А” и блока „Белви Б”. Преуређење се неколико кухиња и ресторана и обавити адаптација рецепција и аперитив бара, а уредиће се клуб за госте „Ју. отурса”. Изградиће се по два нова игралишта за тенис и бадминтон и десет бетонских столова за пинг-понг. Попасна пажња поклониће се даљем оплемењивању зелених површина и цвијећњака који су на хотелске госте и до сада остављали пријатан утисак,

па су били издашни удавању похвала баштованима за уређење и одржавање ове медитеранске оазе.

— Све што будемо урадили доприније да се

гости осјећају још пријатније. Створићемо услове за проширење, а тиме и позећање ванпансонске потрошње. Јер, за тако нешто постоје бројне неискоришћене могућности. Тако, на пример, створиће се услови да на исхрану примимо око 400 гостију који ће боравити у приватним кућама и аутокамповима, истиче, између осталог, Трипко Матовић.

Д. Н.

НОВО РАДНИЧКО ОДМАРАЛИШТЕ

У насељу Рафаиловићи, смјештеном непосредно уз двокилометарску плажу Бечићи, интересна је одјељница за одмор радника из Београда, која на Јадрану од Чања до Ровиња има више објеката намењених за одмор радника с подручја Србије, започела је изградњу новог објекта хотелског типа. Имаће 250 кревета и друге угоститељске садржаје, а трговински простор и амбуланта ће да користе посетиоци и мјештани овог приобалног насеља.

Изградња хотела повјерена је грађевинској организацији „7. јули” из Београда, а инвестиција је „тешка” 320 хиљада динара. Средства за изградњу овог објекта, који ће бити опремљен за рад преко цијеле године, обезбједили су колективи „Обућа” из Београда, ХЕ „Вердан” из Кладова, „Прва петојетка” из Трстеника, „Крушник” из Ваљева, „Зорка” из Шапца и друге чланице ове Заједнице.

Управо у тренутку када је број креће у штампу у Београду ће бити саопштење о награди „Борбе” за архитектуру у прошлом години. Поред Пламенаца из Будве добио је још једно значајно признање: републичку награду листа „Борбе”. Жири, који је радио у саставу архитекта Петар Тодоровић (предсједник), архитекта Драган Марковић, архитекта Павле Поповић и Славко Вукашиновић, уредник републичке редакције „Борбе”, једногласно је одлучила да се аутору хотелског комплекса „Аvala - Могрен” додијели републичка награда „Борбе” јер је оцјењен као допринос стваралаштву у архитектури и урбанизму.

Управо у тренутку када је број креће у штампу у Београду ће бити саопштење о награди „Борбе” за архитектуру у прошлом години. Поред Пламенаца из Будве добио је још једно значајно признање: републичку награду листа „Борбе”. Жири, који је радио у саставу архитекта Петар Тодоровић (предсједник), архитекта Драган Марковић, архитекта Павле Поповић и Славко Вукашиновић, уредник републичке редакције „Борбе”, једногласно је одлучила да се аутору хотелског комплекса „Аvala - Могрен” додијели републичка награда „Борбе” јер је оцјењен као допринос стваралаштву у архитектури и урбанизму.

На мети странаца

Свогодишња сезона ће по свој прилици надмашити прошлогодишњу, када је у објектима „Монтенегротуриста” остварено рекордних три милиона и триста хиљада ноћења и око десет милиона динара укупног прихода.

Како истичу у „Монтенегроекспресу” интервјују за Црну Гору (посебно за будванску ривијеру) је надмашило сва очекивања. Хотелски капацитети на нашој ривијери и у сусједним комунама боље се продају тренутно него у било којој туристичкој регији у земљи. До сада је на иностраном тржишту већ продато четвртина магућих ноћења: на подручју Велике Британије продато је 50 одсто капацитета више него лане у исто vrijeme, а та цифра се на западно-њемачком тржишту креће до 70 одсто. Велико је интресовање за боравак на југу Јадрана и код Француса, Аустријанаца и Скандинаваца. У току су нове пропагандне акције у западној Европи, па то даје повода за тврђњу да ће наредно љето надмашити добро прошлогодишње.

За домаће госте у хотелима још нису одређене цијене. У „Монтенегротуристу” кажу да ће бити, кезнатно повећање у односу на прошлу годину. Успостављена је тјесња сарадња са ЖТО Титорад који ће повећати број туристичких возова за море и, вјероватно, увести чартер линије од Београда до Бара. Коначно ће се организовати рад аутобоза, тако да ће гости са својим аутомобилима моћи до Бара да путују несметано. Аеродром Тиват ће увести нове редовне линије за Швајцарску, Аустрију, Енглеску, СР Њемачку, кроз и више чартер линија. Наложено је аутобуским предузећима „Тара” и „Аутобока” да њихови аутобуси редовно сачекују возове и уведу више сезонских линија.

С. Г.

ПРИЗНАЊЕ НАШЕМ АРХИТЕКТИ

Архитекта Владислав Пламенац из Будве добио је још једно значајно признање: републичку награду листа „Борбе”. Жири, који је радио у саставу архитекта Петар Тодоровић (предсједник), архитекта Драган Марковић, архитекта Павле Поповић и Славко Вукашиновић, уредник републичке редакције „Борбе”, једногласно је одлучила да се аутору хотелског комплекса „Аvala - Могрен” додијели републичка награда „Борбе” јер је оцјењен као допринос стваралаштву у архитектури и урбанизму.

Управо у тренутку када је број креће у штампу у Београду ће бити саопштење о награди „Борбе” за архитектуру у прошлом години. Поред Пламенаца из Будве добио је још једно значајно признање: републичку награду листа „Борбе”. Жири, који је радио у саставу архитекта Петар Тодоровић (предсједник), архитекта Драган Марковић, архитекта Павле Поповић и Славко Вукашиновић, уредник републичке редакције „Борбе”, једногласно је одлучила да се аутору хотелског комплекса „Аvala - Могрен” додијели републичка награда „Борбе” јер је оцјењен као допринос стваралаштву у архитектури и урбанизму.

УТВРЂИВАЊЕ ЦИЈЕНЕ СМЈЕШТАЈА У ДОМАЋОЈ РАДИНОСТИ

Туристички савез Будве на сједници од 18. фебруара утврдио је цијене смјештаја туриста у домаћој радиности на подручју будванске општине за наредну туристичку сезону. Према новим цијенама, смјештај у собама прве А категорије стајаће 700, у собама I категорије 550, друге 450, а треће 350 динара.

За подручје Светог Стевана цијене ће бити за педесет динара веће по свим категоријама.

ЕТНОПАРК НА БРАЈИЋИМА

На састанку који је одржан у Културном центру разматрано је питање реализације етнопарка Црне Горе у нашој општини. Са састанку су присуствовали: Владо Дулетић, секретар Предсједништва ОК СК, Радо Гргевић, предсједник ИО СО, Светозар Радуловић секретар Општинског СИЗ за културу, науку и образовање, Војо Могић, предсједник Комитета за урбанизам, др Јован Вукмановић, члан Одјељења за етнологију ЦАНУ, др Саво Вукмановић из Цетиња и Недељко Дапчевић, директор Културног центра.

Говорећи о потреби етнопарка Црне Горе, др Јован Вукмановић је рекао да и теренска етнографска истраживања све мање имају праву вриједност, јер ишчезавају драгоценји итнографски споменици. Нарочито брзо, под налетом урбанизације, која је карактеристична од шездесетих година на овамо, увелико нам пропала да народно градитељство, које треба да представља драгоценјено културно наслеђе. Подизањем централног етнопарка, Црна Гора би сачувала карактеристичне објекте руралне архитектуре, а који би имао вишеструку функцију, као: научну, образовну, културну и туристичку.

По мишљењу свих учесника етнопарк би у нашој општини представљао велику туристичку атракцију. Практично би га сви гости од Улице до Дубровника и на сјевер до Титограда могли разгледати.

Најбоља је локација, по мишљењу већине, село Брајићи, односно заселак Угљешини, где би требало почети већ ове године с радовима на етнопарку Црне Горе.

У етнопарку би биле постављене зграде из више региона наше Републике, које би представљале народну архитектуру тих крајева, као што су: дубровачки саварадаци — дуброшки, куће брвнаре, васојевићка кула, камене куће које су грађене на Црногорском приморју, као што је чувена паштровска кућа с једним вodom и волтовима испод тесаса, а, такође камене куће из Црмнице.

Неке зграде у етнопарку користиле би се у току туристичке сезоне и као ресторани с црногорском кухињом.

Светозар Радуловић је овом приликом рекао да се сви једнодушно морамо заложити за реализацију централног етнопарка Црне Горе у нашој општини. Тиме би Будва добила вриједну републичку институцију, а поред тога етнопарк би се уклопио и у концепцију туристичког развоја наше општине. Владо Дулетић је додао да ову изванредну идеју др Јована Вукмановића треба да подржимо и истрајемо на њиној реализацији.

ФЕСТ'85

ПРЕТЕЖНО КВАЛИТЕТНИ ФИЛМОВИ

На XV међународном филмском фестивалу у Београду, одржаном од 1. до 10. фебруара, приказао је 47 филмова из 16 земаља, који су уврштени у програм на основу предлога тројице селектора и њихових помагача, послије гledања филмова на свјетским фестивалима и другим филмским манифестијама. Наравно, Сајам ФЕСТ-а и селектори прилагодили су концепцију овогодишњег програма могућностима обезбеђења копија, а у том смислу, одлучујућу помоћ пружили су им југословенске радне организације за промет филмова, јер су, већ раније или пред сами ФЕСТ, уговориле филмове с иностраним продуцентима или продавцима филмова, прибавиле макар по једну копију и тако омогућиле да се највећи број најбољих филмова прикаже на Фестивалу. Таквих је било тридесетак филмова, који су, с малим изузетком, представљали окосницу програма. Осталих петнаестак филмова нису се налазили на листама југословенских дистрибутора, који за њихову куповину нису имали интересовања из репертоарских или комерцијалних разлога.

Приказани филмови могу се разврстати у три групе. Већина их је приказана на филмским фестивалима у свијету, углом прошле године, а до бар број добио је фестивалска признања. Неки су добили значајне награде и стварно су високог квалитета у умјетничком и реперторском смислу, или су тако професионално и атрактивно направљени да су на ФЕСТ-у привукли интересовање филмске критике и гледалаца. Међу њима је тешико направити прецизну ранг листу, па ћемо их само побројати: „Под вулканом” Џона Хјустона, „Пут у космос” Филипа Кауфмана, „Париз Тексас” Еима Вендерса, „Вријеме љежности” Џејмса Л. Брукса, „Бјеше то једном у Америци” Серђа Леонеа, „Ратна балада” Пјотра Тодоровског, „Гардеробер” Питера Јејтса, „Хаос” Браће Тавијани, као и неколико врло атрактивних и комерцијалних филмова, као што су „Индира Џонс” Стиве на Спилберга, „Легенда о Тарзану” Хјуа Ходсона и „Батрене улице” Волтера Хила. У другу групу опет без стритног редосљеда могли би да се нађу: „Истјеријач духова” Ивана Рајтмана, „Полицијска академија” Хју Вилсона, „Љубавна стру-

ја” Џона Касаветеса, „Бродсјеј Цени Роуз” Вуди Алена. У трећу групу спадали би неколико пројекти филмова чијим неучествовањем ФЕСТ не би много изгубио. Међутим, у посебну групу осебених филмова, који приказују занимљива остварења савременог свијета, а нису имали већи успјех код гледалаца, спадају: израелски „Иза решетака”, шпански „Несени свеци”, аргентински „Дјеца рата”, мађарски „Интимни дневник” и пољски „Године мирног живота”.

Интересантно је напоменути да је Фестивал свечано отворен југословенским филмом „Крај рата” редитеља Драгана Кресоја, рађен по сценарију Гордана Михића. То је била новина да домаћи филм узима равноправно учешће са осталим филмовима свијета, што до сада није био случај. Други домаћи филм, који је требало да затвори ФЕСТ био је „Отаџ на службеном путу” Емира Кустурице. На жалост, ово је

Милан М. Новчић

IN MEMORIAM

БОЖО РАЂЕНОВИЋ

Ових дана престало је да куча срце нашег племенитог грађанина Божо Рађеновића. Умро је у 71. години живота, послије краће болести, изненадно и неочекивано. Осимромашили смо за један племенити људски лик, узорног домаћина, комунисту и активисту, истинског човјека и пријатеља.

Рано суочен са суровошћу живота и горчином судбине, оставши без оца и два старија брата, Божко прихватио је још нејака младићка рамена улогу до маћина и храниоца бројне породице. И успјешно је понио кроз живот то тешко бреме. Васпитаван на слободарским традицијама предака, у вихору народнослободилачког рата и револуције опредељује се за прави пут где домовина и слобода зову. Његов дом и огњиште били су његов отворени за борце и револуционаре. У вријеме рата одборник првог народнослободилачког одбора у селу, а послије је ослобођења неуморни градитељ ратом опустошеној земљи, предсједник сељачке радије задруге, убрзо постаје кандидат а потом члан Комунистичке партије Југославије. И ос-

тао је њен вјеран члан све до своје смрти.

У првим поратним годинама биран је за замјеника посланика у Републичкој скупштини за срез Бококоторски. И као активни радник и, касније, пензионер увијек је остао до следећи изградњи социјализма и у том правцу давајују свој пуни допринос.

Божко Буров Рађеновић био је друштвен човјек, зрачно је љубављу према људима и увијек у друштву. Никада није заборав

Божко Рађеновић

љао породичне обавезе, да својим жуљавитим длановима породици обезбиједи егзистенцију, васпита и усмирији своју дјецу да постану корисни чланови друштва. Часно је испунио све друштвене и породичне обавезе и остаје у сјећању сваком ко га је познавао као човјека кога су красиле најљепше људске врлине.

Из сусједних комуна

ПРВА БУШТОТИНА НА КОПНУ

На конференцији за штампу у каторском „ЈугоПетролу“ новинарима је саопштено да ће бушоти на највећем кварталу ове године негдје на подручју Улице или на полуострву Луштица у Боком Которском

„ЈугоПетрол“ и „Нафтагас“ из Новог Сада заједнички истражују подручје Црне Горе већ двије године. До сада је у истраже радове уложен 320 милиона, а током ове године утрошиће се још 800 милиона динара. Све истраже радове финансирају Новосадани, а у случају да се нафта или гас нађу у комерцијалним количинама добит ће се дијелити по популацији. Истраже радовима обухваћено је око 6000 квадратних километара од приморја до Дубровника.

НА ЈУГУ ОДРЕДИЛИ ЦИЈЕНЕ ЗА ЉЕТО

У нашој најјужнијој општини већ су одредили цијене које ће важити у до мајај радиности током овогодишње туристичке сезоне. У „шипци сезоне“ за кревет ће се плаћати 450 динара у соби прве категорије, 370 друге, а 300 треће категорије. У осталим мјесецима цијене ће се кретати од 200 до 300 динара, зависно од категорије собе. За употребу кухиње плаћаће се 80 динара по особи дневно.

У ШКОЛИ „МЕКСИКО“ УЧИЋЕ СЕ ШПАНСКИ ЈЕЗИК

У Основној школи „Мексико“ у Бару ћаци ће, по својим прилици, у новој школској години учити и испитовати језик. На другој струни, у школи „Југославија“ у далекој Гвадалахари, мали Мексиканци ће изучавати српскохрватски језик.

Школа „Мексико“ у Бару подигнута је прије 21 годину. Поклонио ју је већи пријатељ наше земље и предсједник ове земље Адолфо Лопез Матеос. Наша влада узвратила је на исти начин: Мексику је поклоњена школска зграда која носи име Југославије.

У „ЗЕТА ФИЛМУ“ - НЕШТО НОВО

Ако под *ногим* мисли-се такав циљ оствари. Међутим, судбину Договора, нимало ублаженије, дијеле и предвиђени друштве ни услови.

„Зета филм“, као једну радну организацију у нашој Републици, која се бави прометом и производњом филмова, такво стање итекако омета у вршењу редовних послова, а посебно њиховог унапређења. Ово је став и новоизбраног Филмског савјета „Зета филма“, за чијег предсједнику је наново изабран Мар

рјешења чијом реализацијом би се макар ублажили постојећи парадокси.

Од мањег значаја је и стварање сталне и разнорврсне, сврсисходније и сплатно више солидарне, сарадње с ТВ Титоград. За сада, мада природна зависност постоји, значајнији резултати у повезивању рада не постоје.

Мада се у општим околностима, у којима се одвија производна дјелатност „Зета филма“, не наизире квалитативне пром

изводимо из присутних услова.

„Зета филм“ је успјела уз велике напоре да формира константан ритам продукције који омогућава, поред континуитета, одржавање и унапређивање квалитета створених филмских дјела. Имајући у виду новију производњу (играних, документарних и научних филмова), мада констатовати њен умјетнички и комерцијални успјех.

Вјероватно ће нам план производње за 1985. годину вљењије аргументовати претходне ставове.

Замисао је да се у овој години сними један дугометражни играч, четири ауторска документарна, један цртани (први у нашој Републици) и, зависно од тражње, документарни филмови - према захтјевима наручилаца. Овај велики посао на први поглед је неизводљив, посебно ако се има у уму више него скромна друштвена помоћ, па и нематеријална подршка (1984. РСИЗ културе је издвојио нешто више од 400 милиона старих динара за производњу филма „Зета филма“ а то је довољно тек за два солиднија документарна умјетничка филма).

Ипак, захваљујући баворсменим припремама, наш анимирани филм - првјенац биће приказан на овогодишњем Фестивалу југословенског документарног и краткометражног филма у мартају мјесецу у Београду, а почетак сниматељског рада два документарна филма планирамо такође у том периоду. Детаљне припреме за преостала два документарна филма су у току, али њихова реализација у великој мјери зависи од околности на које су наш утицај, воља и љубав према филмској у

предузимао, ништа нисам пишао без његовог савјета. Све што је код мене добро — за све треба да захвалим њему”.

Напустивши рад на „Владимиру трећег степена“, Гоголь је приступио писању који медије „Женидба“. Почео ју је 1833. и дјело је у првој редакцији било готово 1834. али писац није био задовољан који медијом, па ју је прерадио идуће године и онда 1836. Дефинитивни текст дјела урађен је крајем 1841. године. Упоредо са „Женидбом“ Гоголь је почeo да ради на једном новом драмском дјелу. То је била његова чувена који медија „Ревизор“, која је разликује од „Женидбе“, написана на врло кратко време.

Своје највеће и најзначајније књижевно дјело — „Мртви душа“, чији је први дио завршен 1841, Гоголь је започeo још у Петрограду 1835. године. Према зеким подацима, и чувена Гогольева приповјетка „Шињел“, која се први пут појавила у Гогольевим сабраним дјелима 1842. године, започета је средином триде-

ДОГАЂА СЕ

Зазидана црква

Црква Александра Невског у граду-хотелу Свети Стефан датија из 17. вијека. Није у питању велики објекат, али је веома занимљив. Унутрашњост цркве обиловала је и фрескама. Међутим, до годило се оно што се не би смјело догодити да су у питању споменици наше културне прошlosti: Црква је зазидана! И то не баш тако давно - негде из међу 1953. и 1957. године, када је некадашње рибарско острво претворено у град- хотел. Скинут је кров са цркве, над њом су изграђе не две терасе и тако је остала зазидана.

• Међутим, по свој прилици, доћи ће до разиђивања ове црквице

која може бити итекако занимљив објекат за туристе који овде стижу из цијelog свијета. Ових дана су у град- хотелу боравили стручњаци Завода за заштиту споменика културе СР Црне Горе. Као сазнајемо, Завод је ООУР-у „Хотели Свети Стефан“ препоручио да се црква разиђе, што је прихваћено. Било је разговора и на релацији РО „Стари град“ из Будве — Завод за заштиту споменика културе — Цетиње, па треба очекивати да се послије три деценије црква Александра Невског разиђе. Биће то, свакако, потез којим ће се културни садржаји града- хотела обогатити.

ко Шпадијер, а његов заједник је Рајко Бановић. Неопходно је да се о обимним и разноврсним проблемима кинематографије поведе детаљан разговор на компетентним републичким тијелима и што хитније предложе

јене, новине, саму дјелатност ове РО, као и њене резултате, можемо разматрати и са тог критерија, са становишта напредовања. А то значи да дјелатност показује особености које, иначе, не би смо очекивали ако их директно

ВЕЛИКАНИ СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Аутор „Мртвих душа“

Ни у једној књижевности осуда старог друштвеног поретка није изречена с таквом страшћу и убијењем као у руској и њиједној књижевности свијета није тико прожета племенитом тенденцијом као руска. Али, упркос томе, или баш зато, руска књижевност XIX вијека утијела је у ризицу свјетског књижевног стваралаштва нове, дотада невиђене умјетничке љепоте. Николај Васиљевић Гоголь, заједно са Александром Пушкином, ослијавајући га те и такве књижевности у Русији. Још Черничевски је констатовао да Пушкин славу оснивача руског реализма мора да дијели с Гоголjem, млађим савремеником Пушкина и умногоме његов ученик. Међутим, Пушкин само као пјесник има временско првенство пред Гоголjem, а што се тиче прозе — ту ствар стоји другачије.

другове духовитим шалама и сатиричним стиховима, био иницијатор и уредник лицејског часописа и играо је с великим успјехом у комадима које су давали ученици. Пун нада и млада лачаког душевљења, Гоголь 1928. године одлази у Петроград. Тада период његовог живота, који траје од краја 1828. до средине 1836. године, значио је изванредно много. У Петрогра-

ду је Гоголь нашао самог себе и одлучио се да цијој живот посвети књижевности. Као књижевник Гоголь је у почетку претпријео неуспјех. Он је 1829. године, под псевдонимом В. Алов, штампао поему „Ханс Кихелгартен“, коју је критика врло неповољно оцijенила. Веома потиштен он је заједно са својим слугама покупио по књижарама све примјерке поеме

и спалио их, тако да је прво издање овог његовог дјела изванредна библиографска ријеткост.

Пушкинова смрт била је за Гоголја страховит ударац. „Свијетли тренуци мого живота“ — пише он непосредно по смрти Пушкинове — „били су тренуци када сам стварао. Када сам стварао, ја сам видио пред собом само Пушкина... Ништа нисам

Ђачка страна Приморских новина

ВАЖНИЈИ ДАТУМИ ИЗ ИСТОРИЈЕ СКЈ

ГОДИНЕ ДИКТАТУРЕ

Шестог јануара 1929. године краљ Александар Карабојевић издао је мајстест којим је укинуо Видовдански устав, расту стио Скупштину и увео диктатуру. Мандат за састав владе поверио је генералу Петру Живковићу. Главна оштрица шес ојануарске диктатуре била је уперена против Комунистичке партије Југославије.

У Загребу су 20. априла 1929. године, ухапшени организациони секретар Централног комитета КПЈ Ђуро Баковић и секретар Црвене помоћи Никола Хенимовић, који су, послије звјерског мучења, одведенци на југословенско-аустријску границу и тамо убијени 25. априла.

У другој половини 1930. године дно руководства КПЈ прешао је у инострство, у Беч, а на основу одлуке ЦК КПЈ обра зован је Загребачки биро, док је остали дно руководства остао у земљи.

Јануара 1931. године у Бечу је одржано савјетовање КПЈ, али оно није допринијело консолидацији стања у Партији.

Средином 1932. године Комунистичка интернационална именовала је При времено руководство КПЈ. У резолуцији Коминтерне о политичкој ситуацији и задацима Комунистичке партије Југославије, умјесто оружаног устанка, пред комунистиче наше земље постављен је задатак — повезивање са народима у борби за остварива

ње њихових свакодневних задатака.

Процес унутрашње консолидације КПЈ се, упркос многобројним тешкоћама и слабостима, све брже остваривао. Међутим, Коминтерна није прихватила предлог ЦК КПЈ да се Земаљска конференција Комунистичке партије Југославије одржи крајем те, 1933. године, — с мотивацијом да још пису сазрели услови.

У првој половини марта 1934. године Јосип Броз изашао је с петогодишње робије на коју је осуђен 1928. у такозваним „бомбашким процесима“.

До одласка на рад у Комунистичку интернационалну (1935. године) Јосип Броз је углавном радио у Покрајинском комитету КПЈ за Хрватску, у Загребу, а затим у Централном комитету КПЈ, чије сједиште било је у Бечу.

У Љубљани је 24-25. децембра 1934. одржана Четврта земаљска конференција КПЈ којој је присуствовало једанаест делегата. Одлучено је да се приступи формирању Комунистичке партије Хрватске и КП Словеније, а у будућности и КП Македоније.

Поред више резолуција, Четврта земаљска конференција КПЈ донијела је прогрес радницима, сељацима и потлаченим народима у Југославији. Ову конференцију је припремио Јосип Броз, који је у јулу 1934. године изабран за члана ЦК КПЈ. На Конференцији је изабран нови Централни комитет КПЈ.

сетих година, у Петрограду. Шаљива игра „Коцкари“, коју је коначно редигована 1842. године Гоголь је такође, започео прије одласка из Петрова града. „Тарас Бульба“ надахнут је у великој мјери националним романтизмом и садржи у себи много фолклорних украјинских елемената, а у „Вију“ може се наћи први појавијање са највишим фолклоризма и фантастичних елемената.

„Тарас Бульба“ је велика приповјетка из прошлости Украјине. У њој је приказана наслободилачка борба против пољског племства у XVI и XVII вијеку. Носиоци те борбе били су украјински којаци, тј. сељаци који су побјегли од спахијског угњетавања у јужне крајеве земље да би тамо живјели као слободни људи, ван домаћаја својих бивших господара.

У „Вију“ је обраћен један мотив из народних прича и вјеровања. Та приповјетка је наставак оних из збирке „Вечери у сеоцу“ крај Дикањке“. Али, фантастични елементи су прије уједињени, ствари на крају се не остале реални живот, насликан мајсторском Гогољевом руком.

У „Невском проспекту“, је дној од најснажијих Гогољевих приповједака, наглашен је контраст између бије де и богатства, изазван развијком капитализма. Тамо по штени и осјетљиви људи про

падају, а просперирају вулгарни себињаци и каријери сти. Овим другима полази за руком „да се, најзад, ожене трговачком кћерком која умије да свира на клавијату, а то или око сто хиљада у години“.

Људи овог типа јуре за зарадом или за лаким ужињавањима, и њих не муче никаква тешка друштвена или морална питања.

Јунаци „Ревизора“ су одреда корупционаши. Управник полиције најпотпуније представља власт која га је поставила да управља судбином града. Мито он сматра нечим на шта има скоро законско право. То је један уврзеј „ред“ и ко се с тим не слаже, тај је бунтовник. Такве људе управник назива „волтеријанцима“. Главно је да је човјек одан режиму, претпостављенима и да не одступа ни од других обичаја који се сматрају непријатељима. Мито се може примати, грађани се могу плачкати, али се у вјери мора бити тврд, мора се ићи сваке недеље у цркву.

У „Ревизору“ нису изведени на сцену само корупционаши. Читава атмосфера у којој живе и крећу се јунаци комедије одговара њиховом моралном и културном нивоу. Жена и кћи управника полиције мисле само на тоаљете, и обје примају удварања тобожњем ревизора. Какав је унутрашњи живот тих људи, каква је њихова култура, види се на примјеру управљика поште, који отвара туђа писма из радозналости и — да би сазнао шта има ново у свијету!

Главни јунак комедије, тобожњи ревизор Хљестаков, чини са своје стране панданом провинцијском чиновништву. Хљестаков је типично представник нерадног, лакомисленог и површиног престоничног чиновништва. Људи његовог типа трче за каријером, за успјехом, за лаким животом. Тада је тип био јако распрострањен у ондашњем руском друштву.

„Женидба“ се, као и „Ревизор“, и данас одржава на репертоару, и то не само у Русији него и у другим земљама. Гоголь је овде дао таје, оригинално дјело. Иако је „Женидба“ по свом заплету слична многобројним водиљима оног времена, она с њима неманичег заједничког. То је права реалистичка комедија, у којој је дата истинита слика петроградских средњих друштвених слојева.

Саже „Мртвих душа“ је сасвим једноставан. Јунак Гогољеве поеме путује по Русији и купује од спахија мртве душе, тј. кметове који су умрли, али још нису избрисани из званичних спискова, јер су се ти спискови ревидирали само у одређеним размацима времена. Пошто се, дакле, сматра да су ти сељаци живи, Чичиков ту околност хоће да искористи за своје шпекулације и да као власник непостојећих кметова купи негде на јуту Русије велико имање. Аингелдоту коју му је Пушкин саопштио, Гоголь је на гезијалан начин искористио да би дао слику савремене феудалне Русије.

ТРАГОМ НЕСТАЛИХ ЦИВИЛИЗАЦИЈА ОСНОВ ЕВРОПСКЕ КУЛТУРЕ

И АКО СУ ОД НАЈСТАРИЈИХ ВРЕМЕНА У Европи били насељени разни народи, сви су они остали у тами праисторије, када су Грци на крајњем југоистоку постали зачетници европске цивилизације и први историјски народ у овом дијелу света. Па и много касније, када су грчка култура и умјетност већ давно прошли свој пут успона и развјетка, народи скоро читаве Европе налазили су се тек на прагу историје. И, док су се културе осталих стародревних народа угасиле и остале без икаква трага, грчка цивилизација, умјетност, књижевност, филозофија и наука постале су нова кога се развијала европска култура, а у умјетностима грчки утицај осјећао се до данашњих дана.

Грци су се насељили на relativno малом простору, вјештим у трећем миленијуму. То је најразујењија област Европе, испресијеџа планинама, па је ова раширеност земље била узрок грчком партикуларизму и одсуству осјећаја неког чвршћег националног јединства. Брзо је и Грцима ово скучено који постало тијесно, па су почели насељавати острва, а касније и малоазијску обалу. Почетком 8. вијека почетка је грчка колонизација Сицилије и јужне Италије, а у сљедећем вијеку они су почели прородити и на исток, насељавајући обалу Црног мора. Тада је и Грцима ово овога окоје је било и робовласнички систем. Све послове у пољу, у радионицама, у тргу вини и у кући обављали су робови, а то је омотајавало богатим робовласницима да се, поред војења општих послова, баве спортом, ловом и умјетношћу.

У чепрекидном развоју друштва, овај поредак је значио напредак чак и за робове. Ратни заробљеници, мјесто да буду убијени као раније, сада су бар остајали у животу. „Ропство је омогућило... и врхунац античког свијета — хеленство. Без ропства не би било хеленске државе, хеленске умјетности и науке, без ропства че би било ни Римске империје. А без основа, које су створили Хелада и Рим, не би било ни савремене Европе. Не треба заборавити да цио наш привредни, политички и умни развијак има за претпоставку тајко стање у коме је ропство било нужно и опште усвојено.“

НИКАКВОГ ТРАГА ОД ПАЛАТА

Грчка монументална архитектура познаје само једну врсту грађевине — храм. Нијаког трага није остало од палата, нити икаквих других зграда осим храмова, па по томе можемо закључити да су све друге зграде грађене од лошег материјала.

Грчки храм није служио за окупљање вјерних ни за обреде, већ за чување божанства. Раније, док богови нису били замишљани у људском облику, под ведрим небом је стављан престо за не видљиво божанство и то — олтар за приношење жртви. Касније, кад су богови замишљени у људском облику, за њих је подизан стан као и за људе и отуда је да грчки храм узет облик мегарона, миценске куће за ратнике. Олтар за приношење жртви остаје је пред храмом, у дворишту, окруженом зидом, на коме је с предње стране била капија. Народ се окупљао у дворишту и само је кроз врате храма могао да види кип божаљства. Главна фасада била је окренута истоку.

Монументалност грчких храмова није постигнута веома димензијама ни огромном пошћу, као у Египту, већ са

вршеним пропорцијама, једноставном хармонијом и мирној композицији, те се није могао дозијивати ни на кнадно проширавати као егијски. Основа храма је увијек правоугаона, а главна карактеристика његове фасаде је трем са стубовима, некада само на крајима странама, а некада око цијелог храма.

У грчкој архитектури истовремено су се развијала два стила — дорски и јонски, а касније се из њих развио и коринтски, који ће се више примјењивати у римској архитектури. Дорски храмови дају утисак једноставности и озбиљности, а јонски лакоће и кијености. Дорски стил био је, углавном, стил грчког којнса и Сицилије, где су биле дорске колоније, а у јонском стилу се градило у Малој Азији.

СТУБОВИ И СТИЛОВИ

Храмови су подизани на степенастој бази — стилобату обично са три степенице. Стубови су у горњем дијелу нешто ужи и избраздани канелурама. Дорски стуб се састоји од стабала и капитела, а јонски има и стопу.

Дорски стуб има плитке канелуре, између којих су оштротре ивице. Капител се састоји од абакуса, ахинуса и анула. Абакус је квадратна пластика на којој лежи архитрав (камена греда од стуба до стуба) а избочели ехинус чини прелаз од округлог стуба на четвртастог абукуса. Анули су декоративне траке на доњем делу ехинуса.

Јонски стуб је виткији и лежи на округлој стопи. Ка нелуру су дубље него на дорски стубовима и не састављају се у ивици, већ су раздвојене узаним равним тракама. Оче не иду до краја стуба као дорске, него се завршавају полуокружно, на сајм стаблу. Ехинус је украсен лишћем и има двије војуте, мање или више увијене, које су спојене благом кријином.

Уже стране храма завршавају се тимпаноном или фронтоном који је код дорских храмова испуњен рељефом. На врху тимпанона је обично акротерија, а са стране су грифони. Поједијни дјелови фасаде бојени су живим бојама, а таваница и унутрашњи зидови су редовно и украсни геометријским, меадер и бильјним орнаментима.

Коринтски стил настао је касније. Код њега стопа стуба лежи на квадратној плинти, а стабло је још виткије и избраздано јонским канелурама. Капител им је од стилизованих акантусовог лишћа и бильјака које се повијају у врло различитим вијантама. Овај стил је своју пуну примјену нашао тек у римској архитектури и, мноштвом касније, у архитектури ренесансне, док код Грка има мало коринтских грађевина, јер су они прије свега тешки за једноставношћу, па су им дорски и јонски стил више одговарали.

Поред храмова, Грци су по дали и друге јавне грађевине. Скори сваки грчки град имао је и своје позориште, обично у самом акропољу или у његовој близини. Полукружно гледалиште је обично било изграђено на падинама бријега с дрвеним, а касније с каменим и мраморним сједиштима. За музичке приредбе и такмичења служили су одеони, који су били веома слични, позориштима, само су били мањи и, цијели или дјелимично, покривени.

ВИШЕ БРИГЕ О БУДВИ У ТОКУ ЗИМСКИХ МЈЕСЕЦИ

Спорт

**КОШАРКАШИ
СТАРТОВАЛИ**

Наши град зими постаје права фудбалска мека. Поред великих клубова који долазе да се припремају за пролећни дио првенства, интересују се и тимови из Шведске, Чехословачке и Аустрије, а прије четири зиме у Будви се припремала и фудбалска представници Југославије. Долазили су тимови из Польске и СР Њемачке.

Послије „Црвени звезде“ и „Будућности“, овдје су се зимис припремали „Борац“ из Бања Луке АИК из Бачке Тополе и екипа „Иванграда“.

Борђе Герум, тренер „Бораца“ из Бања Луке, нам је рекао: *Будва би требала зими да постане прави фудбалски центар. Овдје су климатски услови више него идејни. Будва пружа више од многих места на Јадрану. У близини су екипе као „Арсенал“ у Тивту, „Бокељ“ у Котору, „Ловћен“ на Цетињу, „Морнар“ у Бару, као и тимови који се зими припремају на Црногорском приморју, са којима се могу играти контролне утакмице. Нису далеко ни Титоград и Никшић.*

Међутим, нема квалитетних терена, а када би њих било, бар три-четири, онда Будва не би требала да брине зими туристичку бригу — каже Герум.

Прича о продужењу туристичке сезоне у нашој општини, задњих година остаје мртво слово на папиру. Херцег-

-Нови има „Празник мимозе“, а ми никако да се пренесмо из зимског сна, а управо у зимским данима представници многих фудбалских и других екипа крећу у потрагу за мјестима где би се припремали. Будва има све услове: повољну климу, дуге пјешчане плаже и хотеле, али

— нема терена, па њене изузетне могућности остају неискоришћене. И „Монтенегротурист“ би у својим плановима и програмима могао да предвиди овај вид туристичког дјеловања зими. Несхватљиво је да туристичка здана у која је друштво уложило милијарде динара зими остају празна.

Можда није наодмет подсјетити да би требало у нашој општини нешто више учинити на изградњи мањег спортског центра, где би се, поред спортиста из других крајева наше земље и иностранства, могли припремати и наши кошаркаши, одбојкаши, боксери и фудбалери.

На крају да кажемо и то да су многи хотели саграђени да могу и зими да раде. Уграђено је централно гријање, што значи да се рачунало на зимски туризам, који на неким подручјима Јадрана, захваљујући највише спортистима, доноси добар приход.

П. С.

У ОДБОЈЦИ И ЖЕНСКА ЕКИПА

Да одбојка све више за окупља младе у нашем граду показује и овај пријер: одбојкашки клуб „Аvala“, поред мушких, формирао је и женску екипу. Екипа броји 20 омладинки. Како смо обавије штени, за сада не постоји женска одбојкашка лига у Црној Гори, али ће, кажу, ускоро доћи до њеног формирања.

ТЕНИС СВЕ ПОПУЛАРНИЈИ

Тенис има све више при станица у Будви. На теренима „Словенске плаже“ и Бечића све више је младих, али и рекреативаца којима је „бијели спорт“ најпракладнији за разгледавање.

Наш град сада има тениски клуб у којем се организовано ради. У прошлјој години су на ранг листи најбољих тенисера, на кон што су одржана 24 турнира, **Боро Чучка** из Будве, **Јово Франичевић** и **Стево Грегорић** из Петровца. Током ове године у Будви, Светом Стефану и Петровцу ће бити одржани турнири и друга такмичења. Очекује се да ће ови јуниорски прваци Црне Горе опет блистати, као и да ће им се придружити и други младићи и дјевојке из наше општине.

БОКСЕРИ СЕ ПРИПРЕМАЈУ

Боксери Будве, активно раде иако су им услови за тренинге доста слаби. Ентузијазам чини своје и код такмичара и код тренера Павла Бучаја, па ће уз Вида Ратковића, који се афирмисао у југословенским оквирима, чути и за Лучића, Јовановића, Першића, Митровића, Мијајловића, Лабовића, и Кривокапића.

С. Грегорић

АНЕГДОТЕ ПРЕПОРУКА

Бури Јакшићу, док је службовао у Рачи Крагујевачкој донесе један његов млади колега учитељ двије пјесме и, замоливши га за мишљење, рече:

— Прочитате, молим вас, и реците ми сасвим отворено шта мислите... Написао сам их у пијанству... послије двије боце воде вина.

Бура прочита стихове, врати их младићу и одговори:

— Драги пријатељу, упите се у трезвењаке.

НИЈЕ КРИВ

Чича — Илија Станојевић сртне неког свог пријатеља и упита га:

— Како си, стари мој друге?

— Хвала на питављу, до бро сам. Али било би ми још боље да да нисам изгубио косу.

Чича се мало замисли, затим скиде шешир и, по казујући руком на своју белу, рече:

— Бар мене не можеш отк riviti да сам је нашао.

КАД ЈЕ ШАХИСТА МИРОЉУБИЋ

Некада чувени шаховски велемајстор Карл Шлештер био је мирољубив турнирски борац. Увијек је нудио својим противничима реми, па и он да кад је на табли имао бољу позицију.

У партији с Алпином у Карлсбаду 1911. године, Шлештер је два пута понудио примирје, али је Алpin настављао да игра. Кад је Шлештер и трећи пут понудио реми, Алpin је примијетио:

— Јесте ли ви икада, ве лемајсторе добили Нобелову награду за мир?

ЧИЧА ИЛИЈА СТАНОЈЕВИЋ И РИБЕ

На једном ручку, коме је присуствовао и глумац Чича Илија, изнесоше на сто рибу, која је била Чичино омиљено јело. Међутим, пред њега случајно ставише ситну рибу — „пљуцавицу“, а гости на другом крају стола добили су чинију с крупним шаранима и смућевима. Чича поче себи у браду мрмљати псовке.

— С ким ти разговараш Чича? — упита га домаћин.

— Ама, причам нешто овим рибицама. Питам их за једног познанника што се љетос удавио у Сави... Само, младе су оне исувише, не познају га. Веле, о томе не више сигурно зна ти оне велике, тамо у чи нији, — шеретски одговори Чича.

ДОГОВОР ПОД УСЛОВОМ

Једна велика филмска компанија позвала је Џона Штајнбека на интервју приказивање најновијег филма.

— Мели се много допада — рече Штајнбек пос

ЗДРАВСТВЕНО ПРОСВЈЕЋИВАЊЕ КАД БОЛИ ДУША...

ТИЈЕЛО И ДУША, што неко сликовито рече, не могу се развојити као ни бјелан це и жумашце у кајвани. Кад душа дуго и јако боли, разбоје се и тијело.

На први наговјештај емоционалног стреса (страха, забринутости, гњева, отпора...) тијело прима алармни сигнал: борити се или утећи! У том тренутку, који чаше тијело често региструје независно од свијести, срце почиње јаче да „туче“, крвоток се пуни адrenalinom, разни заједнички тијела „одлажу се за кашије“ — да би се крв убрзано упутила у мишће и мозак. Дисање постаје „плитко“, мишће се напињу (напочито на леђима, врату и раменима), слезина убацује у крвоток све више црвених зрнаца да би се повећала залиха кисеоника, изјетре, као из „ратних резерви“, у организам се шаљу повећане количине витамина и хранљивих састојака у виду гликозе (шећера).

Ово је припрема тијела за акцију која сlijedi: излазак на испит, „Љубавну“ преприку, критику коју вам упућује шеф, истину коју ћете, најзад, бацити у лицу томе и то ме. Буру емоција изазваће и изненадна смрт неког веома близког, рођење дјетета... Чак и добијање премије на лутрији. Кад је живот пун емоционалних стресова, тијело је непрекидно у стању пуне мобилизације, која не може бесконечно да траје. Због сталних емоционалних стресних утицаја неки органи су више а неки мање подложни оболијевању.

Истраживачки тим кардиолога, психолога и других стр

учњака на Клиничкој, за психофизиологију Мериленд универзитета (САД) утврдио је, рецимо, да су срећни и срећени односи међу супружнима, рођацима, пријатељима, сарадницима на послу, не само добра основа за душевно здравље, већ и снажна заштита од разних оболења срца и крвотока.

Ми имамо обичај да много и дugo „состанчимо“, говоримо, да се убеђујемо, критикујемо. Истраживачи из мерилендске универзитетске клиничке установе утврдили су да сваки говор, критиковање, убеђивање леког као, уосталом, и слушање какве критике, подизају крвни притисак и за 40 до 50 одсто претходне вредности.

Што се тиче гастро-интесиналног система (рецимо) по већање киселине, у желуцу, болови који сlijede и „савијају“, он на негативне емоције често реагује брже и директније него и један други дио организма. За то искретно не треба иницијално да се зна мање више сваки „чирап“.

Истраживачи звучних титула, из гласовитих научних установа, морају се признати — прецизнији су кад открију емоционалне узорке разних оболења него кад савјетују како да се она спријече. Професор психијатрије из Бостонског медицинског факултета вјерију да у пролажењу кроз разне емоционалне кризе здрави остају углавном они који се — стално, јасно и гласно — жале на то што их је снашљо: „Они мисле на то, и како да изађу из свега тога. Ако то зе чините, али искључите таква осећања и потиснете их у се би, почеће да се жали ваше тијело и разбољећете се!“

Па, жалите се, људи! Коме стигнете и ако имате коме. Невоља је, међутим, што је једно од најзбиљнијих, најдуготрајнијих и најпогубнијих емоционалних криза — усамљење.

Позивајући се на најновији податак да до 70 одсто срчаних напада долази у бурним, разорним породичним кризама, стручњаци савјетују да се све несугласице у кући рјешавају што мирије, размијне и отвореније, умје сто повлачења у мрачно расположење или прелазак у офанзиве гњеве.

И свака промјена у начину живота и рада, с чеонходним прилагођавањем новој ситуацији је стрес. Што је више наглах промјена одједном, ситуација је „стреснија“. Избјегавајте зато, кажу, сувише промјена одједном. Ако сте већ, силом прилика, навикли да једва састављате крај с крајем, можете се, ипак, најдати да се неће исувише често и одједном догађати да добијете премију на лутрији, „петици“ на лотоу, „тринаестици“ за спортској прогнози, „вишак“ на послу.

Окрените се пријатељима! — савјетују даље стручњаци. Као што је добро ухрањен човјек отпорнији према болестима, тако је исто и „добро ухрањен друштвени човјек“ препрека за болест.

Здрав дух у здравом тијелу — би речено у старом Риму. Послије свега од чега је боловао стари Рим и што је донијело ново доба, могло би се, можда, рећи то исто савремено: Са здравим духом здраво тијело.

ОГЛАС
КУПИЛА БИХ МАШИ-
НУ ЗА ШИВЕЊЕ.
Телефон: 086/42-070